

KIZILDERİLİ REİS SAATLE’NİN MEKTUBU^(*)

1854 yılında ABD Başkanı Franklin Pierce yazdığı bir mektupla Amerika’ya gelen beyaz göçmenlere toprak bulmak amacıyla Kızılderililerden toprak istemiş ve bu isteği kabul edilecek olursa Kızılderililere rahatlıkla yaşayabilecekleri bir bölgenin ayrılacağını bildirmiş-tir.

Topraklarının büyük bir bölümü zaten beyazlar tarafından zorla ellerinden alınmış olan Duwarmish Kızılderililerinin Reisi Seattle, bir söylemiyle ABD Başkanına yanıt vermiş ve bu yanıt mektup olarak ABD başkanına gönderilmiştir. Mektubun aslı Amerika, Seattle, Squamish Müzesi’nde korunmaktadır.

İnsan ve doğa diyalektiğini en güzel dile getiren metinlerden biri olarak günümüzde değeri daha çok anlaşılmaktadır. Son zamanlarda UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Koruma Teşkilatı) tarafından da yayınlanan bu mektup, çevre üzerine şimdiye dek bilinen en güzel ve en içten anlatım olarak tanımlanmıştır.

REİS SEATTLE’İN MEKTUBU:

Washington’daki Büyük Şef topraklarımızı satın almak istediğini bildiren sözünü göndermiş!.. Büyük Şef aynı zamanda dostluk ve iyi niyet sözlerini de göndermiş!.. Bu çok nazik bir davranış... Çünkü karşılık olarak bizim dostluğumuza hiç gereksinimi yok. Ama biz onun önerisini düşüneneceğiz. Çünkü iyi biliyoruz ki eğer topraklarımızı satmazsak, beyaz adam silahlarla gelip onu gene elimizden alabilir. Ama biz bazı şeyleri anlamıyoruz. Gökyüzünü, toprağı, kayaların ısısını, nasıl olur da alıp satabilirsiniz? Bu düşünce bize garip geliyor! Eğer biz havanın tazeliğine ve suların pırlıtlarına zaten sahip değilsek, siz onları nasıl satın alabilirsiniz?

Biz bunları belki de vahşi olduğumuz için anlayamıyoruz!.. Bu dünyanın her parçası benim insanlarım için kutsaldır. Her parlayan çam iğnesi, bütün o kumsallar ve sahiller, karanlık ormanlardaki sis, uçsuz bucaksız alanlar ve havada vızıldıyarak uçuşan her bir böcek, halkımızın anılarında kutsaldır. Ağaçların gövdelerinden sızan sular, Kızılderili’nin anılarını taşır.

* Değerli yazar Cihan Aktaş, ABD seyahati sırasında Şef Satle’in Mektubu üzerinde yaptığı araştırmasında, mektubun gerçek değil bir “kurgu” olduğunu, Nihayet Dergisi’nin Kasım 2019 sayısında etraflıca yazmıştır. Cihan Aktaş’ın yazısı içi Bkz. “Şef Seattle’nin Mektubu: Gerçeğin Yerini Alan Kurgu”, <http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/belgeler/1363.pdf>

Beyaz adamın ölüleri, yıldızlar arasında yürümeye gittikleri vakit, doğdukları ülkeyi unuttular. Hâlbuki bizim ölülerimiz bu güzel dünyayı asla unutmazlar. Çünkü o Kızılderili'nin anasıdır. Nasıl biz dünyanın bir parçası isek, o da bizim bir parçamızdır. Güzel kokulu çiçekler, bizim kızkardeşlerimizdir. Geyik, at, büyük kartal bunlar da bizim erkek kardeşimizdir. Kayalık tepeler, ıslak çayırlardaki damlalar, atın vücudundan bularlaşan ısı ve insan; hepsi aynı ailedendir. Öyleyse, Washington'daki Büyük Şef, topraklarımızı almak isterken bizden çok şey istemiş oluyor.

Büyük Şef bize rahatça yaşayabileceğimiz bir yer ayırdığını söylemiş. O bizim babamız ve biz de onun çocukları olacaktık!.. Öyleyse topraklarımızı alma önerisini düşüneceğiz. Ama bu kolay olmayacak. Çünkü bu toprak bizim için önemlidir. Dereler ve nehirlerden akan pırlıtlı sular, sadece su değildir. Onlar bizim atalarımızın kanıdır. Eğer toprağı size satarsak, onun kutsal olduğunu hatırlayınız ve bunu çocuklarınıza da öğretiniz. Göllerin berrak sularındaki her bir yansıma, halkımızın yaşamından olaylar ve anılar anlatır. Suyun mırıltısı, babalarımızın babalarının sesidir. Nehirler ise bizim erkek kardeşlerimizdir. Susuzluğumuzu giderirler, kanolarımızı taşırlar ve çocuklarımızı beslerler.

Eğer toprağımızı size satarsak hiçbir zaman unutmayın ve çocuklarınıza da öğretin ki, nehirler bizim olduğu kadar sizin de kardeşinizdir. Bu nedenle herhangi bir kardeşinize göstereceğiniz saygıyı nehirlere de göstermelisiniz.

Kızılderili her zaman, ilerleyen beyaz adamın önünde geri çekilmiştir. Tıpkı dağlardaki sisin sabah güneşi önünden kaçması gibi. Ama babalarımızın külleri kutsaldır. Mezarları kutsal topraklardır. Bu tepeler, ağaçlar dünyanın bu parçaları, bize sunulmuştur. Beyaz adamın bizim yollarımızı anlamadığını biliyoruz. Beyaz adam için, toprağın bir parçası diğeri ile aynıdır. O sadece geceleri bir hırsız gibi gelip, topraktan ihtiyacı olanı alıp giden bir yabancıdır. Aldıklarının kendinden parçalar olduğunun bilincinde değildir. Dünya onun anası değil düşmanıdır. Onu yendikçe ilerlemeye devam eder. Ve yolunda giderken babalarının mezarını geride bırakır. Buna da hiç aldırmaz. Dünyayı çocuklarından uzaklaştırır. Buna da aldırmaz. Babalarının mezarları, çocuklarının bu dünyadaki hakları unutulmuştur.

Beyaz adam, anası dünyaya ve kardeşi gökyüzüne sanki satın alınabilen veya yağma edilebilen bir mal gibi, koyunlara ve parlak boncuklara davrandığı gibi davranır. Onun bu iştahı ve hırsı bir gün dünyayı yiyip bitirecek ve geriye sadece çorak bir çöl bırakacaktır.

Bilmiyorum, bizim yollarımız sizinkilerden farklı. Sizin kentlerinizin gürültüsü bile Kızılderili'nin gözlerine acı verir. Beyaz adamın kentlerinde sakin yer yoktur. Orada bahar gelince

yaprakların açılışını veya böceklerin kanat seslerini dinleyecek yer bulunmaz. Ama bu belki de benim vahşi olduğumdan ve anlamadığımdandır. Çünkü, takırtı bizim kulaklarımıza bir hakaret gibi gelir. İnsan eğer bir kuşun yalnız başına ağlayışını veya su birikintisi etrafında tartışan kurbağaların seslerini dinleyemezse, yaşamın ne anlamı kalır? Ben Kızılderiliyim... Bunlardan başkasını anlayamam...

Bir Kızılderili, su birikintisi üzerine vuran rüzgârın yumuşak sesini, yağmurun temizliğini, çam kokulu rüzgârı herşeye yeğler. Hayvanlar, ağaçlar, insanlar, hepsi aynı nefesi, aynı havayı paylaşır. Hava Kızılderililer için çok kutsaldır. Aldığı nefes, beyaz adamın dikkatini çekmiyor gibi. Beyaz adam, öleli uzun günler olmuş ve kötü kokuyla uyuşmuş gibidir. Ama eğer size toprağımızı satarsak, havanın bizim için çok değerli olduğunu hatırlamalısınız. Unutmamalısınız ki, hava sağladığı tüm yaşamla aynı ruhu taşır. Büyük babamıza ilk nefesi veren rüzgar, onun son soluğunu da kabul etmiştir ve aynı rüzgar çocuklarımıza yaşam ruhunu verir. Eğer size toprağımızı satarsak, çayırlardaki çiçeklerden tad alan rüzgârı koklamasını öğrenmelisiniz, onu korumalısınız ve kutsal tutmalısınız. Bu kokuya beyaz adamın bile gereksinmesi vardır.

Toprağımızı almak önerinizi düşünceğiz. Eğer kabul etmeye karar verirsek, bir koşulumuz olacak: Beyaz adam bu toprağın hayvanlarına kardeşleri gibi davranacak... Kızılderililer sizin yollarınızı, sizin adetlerinizi anlamazlar. Çayırlarda çürüyen binlerce bufalo gördüm!.. Beyaz adamın, geçerken dumanlı demir attan vurup bıraktığı ve ne amaçla öldürdüğünü hala anlayamadığım binlerce bufalo.. Ben vahşiyim ve dumanlı demir atın bufalodan nasıl önemli olabileceğini anlayamıyorum!.. Ve biz vahşi olduğumuzdan bufaloyu yalnız aç kalmamak için öldürürüz. Hayvanlar olmadan insanlar nedir ki? Eğer bütün hayvanlar yok olsaydı, insan ruhu o büyük yalnızlığa dayanamaz ölürdü. Ayakları altındaki toprakların, büyük babalarımızın külleri olduğunu çocuklarınıza öğretmelisiniz. Toprağın, akrabalarımızın yaşamlarıyla dolu olduğunu çocuklarınıza söyleyiniz. Böylece toprağa saygı duyarlar.

Bizim çocuklarımıza öğrettiğimizi, siz de kendi çocuklarınıza öğretin: Dünya anamızdır. Dünyaya ne kötülük olursa, oğullarına da aynı kötülük olur. Eğer insanlar yere tükürürlerse, kendi yüzlerine tükürürler. Biz bunları biliyoruz. Dünya insanlara ait değildir. İnsanlar dünyaya aittir. Bütün her şey, aileyi bağlayan kan bağı gibi, birbirine bağlıdır.

Halkım için ayrılan bölgeye gitme önerinizi düşünceğiz. Ayrı ve barış içinde yaşayacağız. Geri kalan günlerimizi nerede geçireceğimiz o kadar önemli değil artık. Çünkü çocuklarımız babalarının aşağılandığını görürler. Kalan günlerimiz çok olmayacaktır. Bir zamanlar sizin gibi güçlü olanların ve ormanlarda özgürce dolaşanların mezarları da kalmayacak. Onları an-

mak ve yaslarını tutmak için, bir zamanlar bu dünyada yaşamış olanların çocukları da kalmayacak... Bunun için neden yas turalım?

Kabileleri insanlar yapar. İnsanlar gidince, kabileler de olmaz. Kızılderili de yok olur. Tıpkı denizin dalgaları gibi; insanlar gelir ve insanlar gider. Şimdi de sanki arkadaşymış gibi kendisiyle konuşabilen Tanrısıyla birlikte beyaz adam gelmiştir. Bildiğim bir şey var ki, belki beyaz adam da bir gün bunu keşfedecektir. Siz nasıl şimdi bizim toprağımıza sahip çıkmak istiyorsanız ve sonunda sahip olduğunuza inanacaksınız, aynı şekilde Tanrınıza da sahip olduğunuza inanıyorsunuz. Ama hiçbir zaman olamayacaksınız!.. Eğer Tanrı sizin anlattığınız gibi gerçek Tanrı ise, sevecenliği yalnız beyaz adama olamaz.

Beyazlar da bir gün diğerleri gibi geçip gideceklerdir. Tıpkı denizin dalgaları gibi. Yatağına pislik yağmaya devam eden, bir gece kendi pisliğinde boğulacaktır.

Son, bize bir sırdır... Sizin getirdiğiniz gibi bir sonu biz anlayamıyoruz. Dipdiri tepelerin konuşan tellerle lekelendiğini, ormanın gizli köşelerini neden pek çok beyaz adamın kokusunun doldurduğunu, vahşi atların neden tutsak edildiğini, bufaloların neden katledildiğini biz anlamıyoruz. Böyle bir son bize bir şey anlatmıyor. Çalılıklar nereye gitmiş?.. Kartal nereye kaybolmuş?.. Hızlı koşan bir ata ve av avlamaya neden veda etmek gerekmiş?.. Bütün bunlar ne demektir?.. Yaşamın sonu... Ve; herhalde yeniden yaşamaya çalışmanın başlangıcı...

Toprağımızı alma önerinizi düşüneceğiz. Kabul edersek, bu belki de bize vaat ettiğiniz bölge için olacaktır. Orada belki de kalan günlerimizi gönlümüzce yaşayabiliriz. Bu dünyada, son Kızılderili de yok olduğu zaman, yalnızca çayırlar üzerinde bulut gibi hareket eden bir anı kalacaktır. Bu kıyıları, bu ormanları halkımın ruhunu koruyacaktır. Çünkü onlar bu dünyayı yeni doğan bir çocuk anasının yürek atışını nasıl severse, öyle severler... Öyle ise, toprağımızı alırsanız, onu bizim sevdiğimiz gibi seviniz. Onunla bizim ilgilendiğimiz gibi ilgileniniz. Anılarını da aynen saklayınız.

Onu çocuklarınız için; bütün gücünüzle, bütün aklınızla ve bütün kalbinizle koruyunuz ve seviniz. Göreceksiniz... Bütün bunlardan sonra, kardeş de olabiliriz.

Duwarmish Kızılderililerinin Reisi

Reis Seattle